

Emberbarát

ב"ה

A NAGY FUVAROS UTCAI TEMPLOMKÖRZET HETILAPJA
XVIII. évfolyam 24. szám 2022. március 11. - 2. ádár 8. 5782.

MÓZES III. VÁJIKRÁ (ויקרא)

Nem a tfilin, a sábesz, vagy a kipur – a Vájikrá hetiszakasz a micvák lényegéről szól

A Tóra öt könyvre való felosztása nem véletlenszerű, sőt még csak nem is a hosszú szöveg felhasználóbarát verziója. Minden egyes könyvnek megvan a maga egyedülálló témája, amivel foglalkozik. Rambam elmagyarázza, hogy a Vájikrá (Leviticus) könyv, amit most szombaton kezdünk olvasni, a micvák lényegéről szól. Noha a másik négy könyvben is tanulhatunk a micvákról, azok véletlenszerűen vannak felemlegetve, a történetmesélés részeként. Ebben a könyvben azonban közvetlenül a parancsolatokkal foglalkozunk.

Megértve a tényt, miszerint ez a parancsolatok könyve, egyből azt gondolnánk, hogy elsőként a zsidó emberek mindennapjait szabályozó alap micvákat találjuk benne - ima, tfilin, mezusa, kóserság, szombat - ezeket képzelnék az első helyre, igaz?

Meglepő módon azonban a könyv a Mikdás idők áldozataival kapcsolatos szabályok hosszas leírásával kezdődik. Felmerül bennünk a kérdés, hogy miért foglalkozik ilyen részletesen olyan micvával, melyek 1, nem állandó részesei a zsidó mindennapoknak – már kétezer éve nem lehet őket teljesíteni és 2, nem is voltak egy átlagos zsidó mindennapi életének részei, akkor sem, amikor Jeruzsálemben mentek áldozatot bemutatni, mert csak egy évben háromszor kellett menni.

Ha közelebről vizsgáljuk ezen micvák mélyebb értelmét, rájövünk, hogy ezek az áldozatok magukban rejtik a parancsolatok belső lényegét, sokkal inkább, mint bármely más micva.

Az állatok tele vannak szenvedéllyel, és pillanatnyi vágyakkal, indulatokkal, nem gondolkodnak az életükön, sem a jövőjük építésén, sem a tanuláson, felemelkedésen. Az állatnak az érzései irányítják az elméjét, korlátozott kognitív képességei segítik, hogy kialakítsa napirendjét. Ezzel szemben az ember képes uralkodni az érzésein, ha arra van szükség, hogy egy célt elérjen. Ilyenkor megfontoltan képes cselekedni ahelyett, hogy pillanatnyi vágyait azonnal kielégítené. Ugyanakkor, meg kell mondanom, minden ember állatnak születik, akinek szüksége van kívülről jövő tanításra, és belső munkára, fejlődésre ahhoz, hogy igaz emberré váljon.

Az emberré válás – az emberség szó legigazibb értelmében – egy igazán magasztos cél. A világ annyival kellemesebb és hívogatóbb hely lenne, ha minél több ember törekedne aktívan ennek a célnak az elérésére.

Az állatáldozat micvája segít nekünk megérteni az emberré válás üzenetét. Szimbolikusan így kapcsolódhat össze az állatból lett ember a teremtőjével. Így haladja meg állatias tulajdonságait és fordul a szentség felé, megszentelődik, és felmagasodik, az emberré válás a szent emberré válással teljeseedik be. Így zárul be a kör – az isteni teremtmény, aki kezdetben állat volt, átváltozik, újra isteni/szent lesz.

Az állati viszonyok isteni viszonyokká alakítása – pontosan ez az állatáldozat lényege. Fognak egy állatot és az istenhez való közeledés és áldozathozatal útján megszentelik őt.

Az áldozatokkal kapcsolatos micvák, melyekkel könyvünk elkezdődik, megadják az egész könyv különleges hangulatát, és megvilágítják a parancsolatok legfőbb célját.

Shabat Shalom!

Chájim Shaul Glitsenstein rabbi

Ez a kiadvány Szent szövegek idézeteit és azok magyarázatait tartalmazza. Kérjük ne dobja ki!

VÁJIKRÁ AZ ÁLDOZATRÓL

Barbárság?!... Az *áldozathozatal* valójában egy kiemelkedő spirituális élmény.

Tévedés, ha azt gondoljuk, hogy a szentélybeli áldozatok egy mérges istenség sok vérrel és belsőségekkel történő kiengesztelésére szolgálnak.

Ezek a pogány nézetek rámutatnak, hogy milyen hatással vannak más kultúrák a mi gondolkodásunkra. Az Örökkévalónak nem hiányzik semmi, nincs szüksége az áldozatainkra – legyen az állat vagy bármi más. A szentélybeli áldozatok, mint minden más parancsolat, nem az Örökkévaló érdekében történnek.

Nekünk van rá szükségünk.

Az áldozatot kifejező héber szó, a „korban” a „korav” (közeledés) szóval azonos gyökerű, azaz az Örökkévalóhoz való közeledést fejezi ki. Az áldozat tehát egy távol lévő ember közelítését szolgálja. Nézzünk meg egy tipikus áldozatot – a békeáldozatot –, hogy megérthessünk valamit ennek a felemelő élménynek a mélységéből!

Képzeljünk el egy jelenetet az egyik zarándokünnepen! Mindenki felmegy Jeruzsálembe. Egy zsidó magával hozza bárányát a Szentélybe. Ez nem egy akármilyen bárány, legalább három napig vigyázott rá, hogy megbizonyosodjon, nincsen benne semmi hiba. Elérkezik a nagy nap, amikor elviszi a Szentélybe.

A zsidó hozza a bárányát, ráteszi a kezét a fejére és ránehezedik. Bizonyos értelemben olyan kapcsolatba kerül az állattal, mintha saját maga kiterjesztése lenne.

Végignézni, ahogy megölik szegény párát – felkavaró élmény. Egy perccel ezelőtt még élt, most pedig élettelen hús. Ez nagyon megrázó. Az élet és halál játszódik le az ember szeme előtt. Az ember agyán keresztülfut a gondolat: én is lehetnék. Ez az állat olyan, mint én, szíve van, szőre, epéje... Mi a különbség: a lélek?

Végül a maradék húst elviheti a tulajdonos és megeheti, de kizárólag Jeruzsálem falain belül, mivel ez a hely szolgálja a spirituális fejlődését. Az illetőnek rituálisan tisztának, illetve a spirituális változásra felkészültnek kell lennie. Ez nem csak egy szelet bárányhús a tányéron. Ez az ő báránya és ezzel együtt minden, amin keresztülment.

Az állat valóban áldozattá vált, az Örökkévalóhoz való közelebb kerülés eszközévé. Ennek az ételnek az elfogyasztása egy rendkívüli spirituális élmény. Az étel az állati szintről felemelkedik az ember szintjére azért, hogy az azt elfogyasztó részévé váljon, illetve hogy az egész folyamat eszköze volt. Láthatjuk, hogyan válik az étel az ünnep megtartásának központi részévé.

Mikor még állt a Szentély, sokféle áldozatot mutattak be, de ez az alapelv mindegyikre érvényes volt.

Voltak olyan áldozatok, amit nem kellett elfogyasztani, hanem teljesen elégették. Volt, amit nemzeti szinten hoztak, azaz az állat megvásárlása egész Izrael népének egyenlő hozzájárulásával történt – a zsidóság tudta, hogy ezek az áldozatok az élet lényegi részei, ill. arra hivatottak, hogy egy közösséggé formálják a zsidókat.

Ez a cikk éppen csak érintette a szentélybeli szolgálatok lényegét, de világosan kell látnunk, hogy a „korban” sokkal több, mint egy áldozat.

Szerző: **Rabbi Smuel Szilinszkij**

Forrás: Aish.com

Fordította: **G. Sz**

Megjelent: Forrás - 2011. február

Március 12. szombat, az Emlékezés (Záchor) Szombatja

Mit üzen a mai világnak a Záchor? „Emlékezz, mit tett veled Ámálék!” Ámálék és utódai, Ézsau leszármazottai jelképezik a zsidóság iránt érzett kérlelhetetlen, irracionális gyűlöletet, az antiszemitizmust. Az Egyiptomból kivonult, megfáradt zsidó népet elsőként Ámálék támadta meg. Nem remélt anyagi hasznot, nem területet akart, egyetlen célja volt, Izrael elpusztítása. Ahogy későbbi ivadéka, Hámán, Purim ünnepének negatív főszereplője, Hitlerhez hasonlóan, nem akart mást, mint az általa gyűlölt népet kiirtani a világ színéről.

Ámálék, Hámán utódai nem fogytak el mind a mai napig, gyűlöletbeszéddel, nyílt antiszemitizmussal vagy éppen anticionista köntösbe bújva mérgezik a lelkeket. Hatásukra sokan idegenszívű, nemzetközi összeesküvőt, ellenséget látnak a szomszédban, kollegában, míg mások a középkori vérvadásokat és kűtmérgezéseket is alulmúló rémségeket találnak ki és terjesztenek.

Emlékezzünk Ámálékre, és arra, Hámánt hogyan is sikerült legyőzni. A zsidóság teljes összefogásával. Akkor – egy nép, egy lélek - minden egyes ember összefogott, közösen böjtöltek, imádkoztak és cselekedtek a szörnyű rendelet megsemmisítéséért, a mai világban ez elképzelhető???

Miért tartott éppen 180 napig a lakoma, amely a király gazdagságát volt hivatott bemutatni? A hagyomány szerint 5400 drágaságot raboltak el a Szentélyből, edényeket és egyéb szent tárgyakat, Áhásvéros a lakoma minden napján harminc-harminc darabot hozott elő. Ruházata a főpapi öltözet volt, ebben szeretett volna pöffeszkedni Hámán, majd ebben vonult fel Mordecháj Susán városában.

ZÁJIN ÁDÁR HALVACSORA

— Zajin Adar a VIII. kerületben. A józsefvárosi templomkörzet nagyszabású Zajin Adar-estélyt rendezett a nagyfuvarosutcai tanácsteremben. A zsufolásig megtelt teremben Weisz Márk, a körzet érdemes elnöke üdvözölte az est vendégeit: dr. Hajdu Marcellt és dr. Szabolcsi Lajost. Azt a kérelmet intézte Szabolcsi főszerkesztőhöz, hogy az Egyenlőség hasábjain adjon hangot a józsefvárosiak régi vágyának, egy zsidó népiskola felállításának. Dr. Hajdu Marcell és Fischer Vilmos rabbi beszédei után Szabolcsi Lajos főszerkesztő üdvözölte a körzet elnökét, majd méltatta Mózes napjának jelentőségét. Braun Vilmos igazgató dr. Szabolcsi Lajos főszerkesztőt, mint a magyar zsidóság bajnokát üdvözölte lelkes tetszés közepette. Számos nagyhatású beszéd után Spitzer Jakab, a körzet érdemes kántora gyönyörű héber dalokat adott elő kórusával.

A hagyományoknak megfelelően körzetünk az idén is megtartotta Mózes halálának és születésének emlékére a Zajin Ádár Halvacsorát.

Streit Sándor, a körzetünk elnöke mondta a köszöntő beszédet, utána Smuel Glitzenstein rabbi adott az alkalomhoz illő tanítást.

Megemlékeztünk az elmúlt egy évben elhunyt hittestvéreinkről is. Az elnök felsorolta a neveket és külön visszaemlékezett néhány eltávozottra, kiemelve érdemeiket.

A vacsora felszolgálása és elfogyasztása után Horovitz László bencsolt.

Köszönjük mindenkinek, akik segítették az est zavartalan lebonyolítását!

80 évvel ez előtt is volt Zajin Ádár a Nagyfuvarosban.
Az Egyenlőség nevű újság 1934. március 10-i számában volt olvasható.

Gyűjtötte és beküldte: Dr. Goldberger Tamás

VÁJIKRÁ

A láthatatlan harmadik...

„És szólt az Örökkévaló Mózesnek, mondván: Ha valaki vétkezik és hűtlenséget követ el az Örökkévaló ellen, azzal hogy eltagadja a honfitársának a rábízott, vagy kezébe adott, vagy attól elrabolt holmiját, vagy zsarolja (kihasználja, kizsákmányolja) embertársát. Vagy ha elveszett holmit talált és azt letagadja, sőt hamisan esküszik, bármelyikére is az említettek közül, amelyek elkövetésével vétkezett ...” (3. Mózes, 5, 20-22).

Szakaszunk, amely megnyitja a Tóra harmadik könyvét – főleg az áldozati renddel foglalkozik. Már irtunk erről többiben, részleteztük az áldozatok mibenlétét és mikéntjét és megpróbáltuk megérteni azok mikéntjét, valamint hogy mit adnak azok a zsidó embernek, aki a Tóra szerint rendez be életét.

Napjainkban, amikor vétkeink következtében nincs Szentély és szünetel a Szolgálat, az áldozatok helyét a rendszeres napi imák foglalták el, de reméljük – Maimonidés nyomán (Jád, Hilchot Móláchim), hogy az idők végén, a messiási időkben, amikor helyreáll az egyensúly – felépítik a Szentélyt és újra bevezetik az áldozatokat. Addig is a mindennap elmondjuk az áldozatok rendjét, hogy az ne felejtődjön el (lásd az imakönyvben a Sáchárit ima elején). Azonban, van a szakaszban egy rész, amely – apropó áldozatok – az emberi kapcsolatokkal foglalkozik, azokat rendezi és szabályozza. Itt láthatjuk, hogyan viszonylik a Tóra ahhoz, ha valaki letagadja a nála hagyott letétet, vagy talál valamit és azt megtartja magának és nem adja vissza jogos tulajdonosának, vagy...

De adjuk át a szót a Tórának, hadd halljuk mit mond erről: Mi a teendő ebben az esetben?

A Tóra nem marad adós a válasszal: (3. Mózes, 5, 23-24).

„Aki vétkezett és bűnösnek találtatott, térítse meg a rablott holmit amit elrabolt, vagy a pénzt amit kicsalt (kizsarolt), vagy a letétet amit rábíztak, vagy az elveszett dolgot amit talált, vagy amire nézve hamisan esküdött – mindezt fizesse vissza teljes értékében, de tegye hozzá egy ötödét és adja oda annak akit megillet – azon a napon amikor vétkesnek találtatott”.

Ez azonban még nem minden. Ezzel csak elementáris emberi kötelességének tett eleget, ami nagyon fontos de nem elég. Ezenkívül **„...bűn (vagy jóvátételi) áldozatul vigyen az Örökkévalónak egy hibátlan kost, fölbecsültetve, jóvátételi áldozatként... és a pap engesztelést szerez számára, az Örökkévaló színe előtt és megbocsátást nyer mindenre amit tett...”** (uo. 25-26).

Ezzel a véték (Ásám) áldozattal összekötődik a magánjog szférájában elkövetett véték, vagy kihágás – az Isten ellen elkövetett bűnnel. Vagyis: a zsidó jogban nincs különbség polgári és „vallási” vétkek között. Letagadni egy letétet pontosan olyan, vagy még olyanabb, mint sertécsüsköt enni és hamisan esküdni, vagy kicsalni valakitől pénzt, vagy megtartani a talált holmit, nem kevesebb mint szombatot szegni, vagy Jom Kippurkor enni.

Ami ennek logikus konzekvenciája, hogy minden, embertársunk ellen elkövetett véték vagy bántalom, egyben véték Isten ellen is. Nem lehet disztingválni és azt mondani, hogy „csak Mojszet csaptam be, vertem át, használtam ki, de ettől én még egy jó, vallásos zsidó vagyok, mert Istent kvázi csak az érdekli, hogy a vallási törvényeket tartsam be” – mivel nincs különbség a zsidóságban a vallási és „világi” törvények között. Ezért nem elég a mellett verni és jajveszékelve imádkozni, hogy „vétkeztem, hűtlenséget követtem el, raboltam” („Ásámnu, bágádnú”) mert ez nem elég. Ez csak a dolog egy része, éppen ahogy nem elég az áldozat:

Először meg kell téríteni a kárt, visszaadni az elorzott holmit, vagy a talált tárgyat, vagy a letétet amit letagadott – egy ötödnyi felárral, ami egyfajta birság, illetve kártérítés az elszenvedett lelki fájdalomért – és csak ezután, miután rendezte tartozását embertársával, jöhet az áldozat, ami arra hivatott, hogy az Örökkévaló szemében is megbocsátást nyerjen. Ez a gondolat áll azon Halacha mögött is, amely szerint Jom Kippur csak a kvázi Isten ellen elkövetett vétkekre hoz bocsánatot, de az emberek ellen elkövetett vétkekre nem, amíg meg nem követi embertársát és nem kártalanítja abban, amit vétett ellene.

Itt kell említeni és hangsúlyozni, hogy a halacha szerint nemcsak zsidó embert tilos becsapni, átverni, megrövidíteni és kihasználni, hanem ez minden emberre vonatkozik, aki Isten képmására lett teremtve. Ez még hatványozottabb mértékben tilos, mert itt a Chilul Hásém (Isten nevének megszenteltségtelenítése) is fennáll, mivel a becsapott gój rögtön a „csaló zsidó”-ról beszél és ez növeli az amúgy is virágzó antiszemitizmust.

PURIM TÖRTÉNETÉNEK HITELES HÁTTERE

ESZTER KÖNYVE

(Midrás magyarázatokkal)

Purim hiteles történetét az Eszter könyve (Megilá) örökíti meg. Ez azonban csak egy nagyon rövid – mondhatni - tényleírást közöl, míg az események történeti és társadalmi háttéréről a Midrás és a Megilá arameus fordításai adnak részletesebb felvilágosítást.

Mint az közismert, a történet azzal vette kezdetét, hogy Ahasvéros király – aki az akkori világ tíz nagy uralkodójának egyike volt – lakomát rendezett,

melyre mindenkit – beleértve a királyi székhelynek, Susánnak, egyszerű lakóit is – meghívott. Hét napja folyt a dínom-dánom, már mindenki részeg volt, így a király is, amikor Vásti királynőt arra akarták rávenni, hogy királyi koronával a fején, de teljesen meztelenül, jelenjék meg előttük. Az pedig nemcsak, hogy megtagadta urának parancsát, de még jól le is teremtette. Ahasvéros erre dühbe gurult és tanácsadóinak nem volt nehéz rávenni őt, hogy végeztesse ki Vástit.

Bölcseink az eseményeket úgy magyarázzák, hogy bár a királyné nem volt valami szegénylős, mégsem vethette le ruháit, mert hirtelen bélpoklos lett (mások szerint farka nőtt). De miért járt Vástinak ez a súlyos büntetés? Hiszen az isteni igazságszolgáltatás mindenkinek érdeme szerint ad jutalmat vagy büntetést? Bölcseink azzal magyarázták, hogy ebben az esetben a „szemet szemért” („midá köneged midá”) elve érvényesült, ugyanis Vásti zsidó lányokat dolgoztatott szombatokon, miután előbb meztelenre vetkőztette őket – s most így ő kapta ezt a jól megérdemelt büntetést...

* * *

A történet folytatása, hogy Eszter lesz az új királyné, de röviddel ezután felfednek egy király elleni összeesküvést, melynek okát a Midrás Eszterben véli megtalálni. „Mióta elvette ezt a nőt, se éjjelünk, se nappalunk” mondja az egyik összeesküvő – „ugyanis állandóan nála lebzsel, és a palotaőrség 24 órás szolgálatban van”. Az összeesküvőket Mordecháj jóvoltából, Eszter királyné közvetítésével felfedik, majd kivégzik. (Mordecháj Eszter nagybácsija, a perzsa zsidóság vezetője volt).

Egy másik eseményt, amikor Mordecháj nem hajlandó Hámán előtt térdre borulni, a Midrás így magyarázza: Hámán a saját nyakába bálványképet akasztott. Lehet, hogy Mordecháj, hogy ne veszélyeztesse a zsidók fizikai létét, leborult volna Hámán előtt, de így végképp nem tehette meg, mert a bálványimádás azon három főbűn közé tartozik, melyet egy zsidó nem követhet el, akkor inkább fel kell életét áldoznia.

Mint tudjuk, Hámán nem törődik bele megsértésébe, kieszközli a királynál a zsidók kiirtását, melyet Mordecháj ugyancsak megtud. A Midrás szerint az égből tudatták vele, de megtudhatta ezt kapcsolatai révén is. A történetekbe itt lép be Eszter először tevőlegesen, s kap szerepet a féltékenységre, mint mozgató rugó. Ez okozza a király álmatlanságát is, mialatt rájön az események összefüggésére, s melynek a végkimenetele a zsidók szerencsés megmenekülése. Bölcseink eme történetből azt a következtetést vonták le, hogy a perzsa zsidók azért kerültek olyan helyzetbe, melyben a gyilkos Hámán akár ki is irthatta volna őket, mert asszimilálódtak, elhagyták vallásukat, elfelejtették Jeruzsálemet. Csak amikor megtértek, visszatértek zsidó identitásukhoz – akkor menekültek meg, az utolsó pillanatban.

Azóta, egészen napjainkig, világszerte, időről-időre gyakran történnek olyan események, melyek során egy zsidó közösség élete veszélybe kerül, de valami csodával határos módon mégis megmenekül. Az ilyen történeteket a zsidó folklór „purimoknak” nevezi, az első Purim emlékére.

„MERT ÉLVEZTÉK A KIRÁLYI LAKOMÁT”

A Purim ünnepének története az utolsó, ami még bibliai eredetű. A Bibliában egy teljes könyv – Eszter könyve – szól róla.

A történet maga szokványos, szinte az unalomig ismert: a nagy zsidó közösség jómódban él a perzsa birodalom különböző részein. Életük olyannyira zavartalan, hogy már nem is érzik,

hogy gálutban, száműzetésben élnek s megindult az asszimiláció folyamata. Sokan már perzsa nevet is vesznek fel, már nem tekintenek Jeruzsálem felé. és már nem is nagyon imádkoznak a Szentély újjáépítéséért. Mózes-vallású perzsákká váltak, már-már a királyi udvarba is beházasodnak.

Szinte törvényszerűen következik be a jól ismert történelmi fordulat: megjelenik Hámán, korának Hitlerje, majd a zsidók kiirtására irányuló intézkedések, „alapos” indoklással, miszerint „a királynak nem érdemes őket életben hagyni”, s persze vagyoniuk elkobzása se maradhat ki mindebből.

A csodálatos megmenekülés története már nem annyira szokványos. Az életveszélyben lévő zsidók börtölnek, imádkoznak, végül Mordecháj, Eszter nagybátyja, felszólítja a királynét, lépjen közbe a zsidók megmentése érdekében. Eszter minden asszonyi ügyességét latba veti, végül zsidó mivoltát is felfedi királyi ura előtt, miközben bizonyítja Ahasvérosnak – aki, a Talmud bölcsék szerint, igencsak mulya ember volt – hogy Hámán terve az ő – Eszter királyné – életét is közvetlenül veszélyezteti. Ahasvéros ekkor már nem habozik cselekedni, életét veszi Hámánnak, és lehetőséget ad a zsidóknak, hogy leszámoljanak azokkal, akik korábban őket akarták kiirtani.

Mivel szolgáltak rá a zsidók abban a nemzedékben, hogy Isten őrizze, egy Hámán-féle amalékita gyilkos életüket veszélyeztesse? – teszik fel bölcsaink a kérdést.

Szerintük azzal, hogy részt vettek a király által rendezett ünnepi lakomán és élvezték azt (Megilá 12.). Érdekes – magyarázza egy haszid bölcselő – nem arról van szó, hogy nem-kóser ételeket ettek a lakomán. Erre talán lehetett volna mentséget is találni. Lehet, hogy kötelesek voltak a lakomán részt venni. Igen ám – teszi hozzá – de nem voltak kötelesek azt élvezni is. A zsidók pedig örömmel és lelkesen élvezték a 180 napig tartó lakomát.

Ezen a lakomán a király előhozatta a jeruzsálemi Szentélyből elorzott edényeket is, melyekből a részegségig ittak. Ennek pedig örülni, ezt élvezni – aki erre képes, az megérett a pusztulásra ...

* * *

Purimkor a legfőbb micve, hogy ajándékokat küldenek az emberek egymásnak (Misloách Mánót), és a nélkülözőknek alamizsnát juttatnak. Amikor Ávráhám Jósua Heslt rabbivá választották, hívei egy marék aranypénzt küldtek neki. A cádik kezébe vette az aranypénzeket, és látható élvezettel forgatta. Fia, reb Jicchák-Meir – aki ismerte apját, és tudta róla, mennyire semmibe veszi, sőt megveti a pénzt – felettébb csodálkozott azon az élvezeten, amely kiült apja arcára, ezért meg is kérdezte tőle, mi történt vele?

– Egész évben a pénzről még csak tudomást sem veszek. Most azonban, Purimkor, a szegények között pénzt kell osztani, ily módon is gyakorolnunk kell a micvát. Tehát nagyon nem szeretném, ha olyat adnék nekik, ami az én számomra nem jelent értéket. Ezért most próbálom magam rávenni, hogy szeressem a pénzt. Csak ha ez sikerül nekem, akkor fogom majd szétszítani – adta meg a magyarázatot a rebbe a fia kérdésére.

* * *

„HA KEGYET TALÁLTAM A KIRÁLY SZEMÉBEN...”

1918-ban, amikor Angliában közzétették a Balfour deklarációt – amely nemzeti otthont ígért a zsidóknak Palesztinában – reb Smuél (az Ávné Nezer szerzőjének a fia, a szohotsovi rebbe, magához hívott néhány közeli és aktív hívét. Megilá-magyarázatot adott nekik, melynek – az ő előadásában – az volt a lényege, hogy Eszter királyné csak akkor cselekedett a perzsa zsidóság megmentése érdekében, amikor olyan égi jelet látott, miszerint tette sikerrel fog járni.

– Mi is így vagyunk vele – mondta a cádik híveinek. Ezidáig nemcsak, hogy jelet sem láttuk annak, hogy az Örökkévaló haza akar vinni bennünket őseink földjére, hanem még különböző akadályokat is gördítettek ennek útjába.

Ennélfogva nem erőltettük eddig a hazatérést. Most azonban – folytatta – amikor beteljesedett rajtunk az Írás szava: „**Hallga, szerelmesem kopogtat! Nyiss ajtót, húgom, kedvesem...**” (Énekek Éneke 5:2.) és megengedett nekünk ismét visszatérni szent örökségünkhöz – kötelességünk felébredni, és a magunk részéről mindent elkövetni, hogy anyagilag és erkölcsileg segítsük az ereci jisuv felépítését.

Meggyőző szavakkal ösztönözte híveit a palesztinai letelepedési mozgalom támogatására, majd elmesélte, hogy édesapja már 30 évvel ezelőtt elküldte őt a Szentföldre, hogy felmérje a helyzetet és földet vásároljon. Ott jártamkor – fejezte be mondókáját a rebbe – még nagyon veszélyes volt a közlekedés, de soha nem féltem, s nem is történt semmi baj velem ...

Nagyfúvaros Centenárium 14.

1930. január elején ünnepelték az Emberbarát templom egyesület alapítójának, Wertheimer Lajosnak a 70-ik születésnapját.

1930. márciusában a Zain Ádár istentisztelet keretében kezdődött Weisz Márk ünneplése, majd az esti banketten folytatódott. Weisz Márk is 70 éves lett.

Rosenberg Ármin rabbi 70-ik születésnapját családi körben ünnepelték.

Peszách ünnepén a Nagyfúvaros utcai körzeti templomban **Spitzer Jakab** főkántor gyönyörű énekében és **Berger József** kántor tradicionális hűségű előadó művészetében gyönyörködhettek a hívek. Közben a két maáriv istentiszteleten a templomi énekkar két nagy tehetségű kitűnő szólistája, Schönhaut Simon és Spitzer Károly funkcionált. A hívek mindkét ifjút meleg ovációban részesítették.

1930. májusában a Pesti Hitközség állított síremléket Bródy Sándor írónak és Lazarus Adolf főkántornak. Előbbit Forgács-Hanti Erzsébet szobrászművésznő, utóbbit Róna József szobrászművész alkotta. A vasárnapi avatásokon megjelent a Pesti Izr. Hitközség elöljárósága testületileg Stem Samu elnök vezetésével. Dr. Hevesi Simon vezető főrabbi avatta fel a síremlékeket.

Május 31-én szombat délelőtt a Nagyfúvaros utcai templomban volt Kurzmann Izidor és neje 13 éves Gyula fiának barmicva avatása.

Ugyan ezen a napon Savuot-istentiszteleten tartotta első prédikációját Hevesi Ferenc dr. székesfehérvári főrabbi a Dohány utcai izr. templomban. A fiatal Hevesi rabbi feszült csendben lépett a szószékre és azzal kezdte beszédét, hogy 25 éve ugyanerről a helyről mondta el első hitszónoklatát a templomban édesapja és ő is édesapja első beszédének alaptextusát választotta: „*És felemeltelek titeket sasszárnyakon és közelebb hoztalak magamhoz.*”

1930. június 5-én ülésezett a templomkörzet elöljárósága Weisz Márk vezetésével. Ez alkalommal ismételen behatóan foglalkoztak a Nagyfúvaros u.4. alatti körzeti templom állapotával és a józsefvárosi VIII. kerületi templomkörzet új templomépítkezésének eltolódásából előállt helyzettel. Zimmermann Dezső körzeti elnökhelyettes felvilágosító előadása és több hozzászólás után az elöljáróság elhatározta, hogy továbbra is hivatalosan napirenden tartja az elmaradt templomépítkezés kérdését. Az őszi nagyünnepek idején a Pesti Izr. Hitközség vezetésével történt tárgyalás után ismét visszatérnek a kérdésre. Addig nem tartanak időszerűnek semmiféle egyéb akciót.

1930. júniusában vezette oltárhoz Hatsek Pál a VIII. ker. templomkörzet elöljárója, Ungár Adolf leányát, Ellát. A megjelentek között ott volt dr. Hajdu Marcell, a Pesti Izr. Hitközség elnökhelyettese, dr. Endrei S. Henrik, a Pesti Chevra Kadisa igazgató főtítkára, Burger Lajos főtanácsos, Zimmermann Dezső templomkörzeti elnökhelyettes. Az esketési szertartást dr. Scheiber Lajos körzeti rabbi végezte, a chorális részt Spitzer Jakab főkántor és Taschlitzi Salamon karvezető vezetésével a körzeti templom kórusa látta el.

A főünnepek előtt a Nagyfúvaros utcai templomban is megszüntették az állóhelyek intézményét és az Alföldi utcai imaházban ingyenes istentiszteleteket rendeztek.

Október 9-én megnyílt az Omike Műbarátok Köre Grafikai Iskolája a VIII. ker. templomkörzet egyik székházában (VIII., Szilágyi u. 5). Az iskola felölelte az üzleti grafika minden diszciplínáját: plakát-tervezést, a kirakat-reklám művészetét, papír- és textilanyagok feldolgozását, ruhatervezést és rézkarcot, továbbá akt- és fejrészrajzot, valamint üvegfestést.

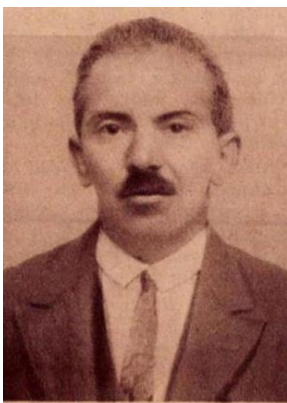
1930. novemberében a Józsefvárosi Izraelita Nőegylet nagy téli felruházási akciója keretében dr. Hajdú Marcellné elnöknő vezetésével 400 szegény józsefvárosi gyermeket tervezett téli ruhával és cipővel ellátni.

Központi értesítő

**Nagyfúvaros-utca 4. számú ház részvénytársaság
felszámolás alatt. Budapest,
VIII., Nagyfúvaros-u. 4.**

*Budapesti kir. tvszk 1931. III. 19. Cg 20317/32.
21422/8. — A felszámolás befejezése folytán a cégnek megszűnése bejegyeztetett és a reá vonatkozó összes bejegyzések töröltettek. (934.) (Lásd 1930. évf. 25.) (CV. kötet, 4. lap.) (1931—17.) 1931.03.19*

Miután dr. Hevesi Ferencet pesti rabbivá választották, és hitközség képviselőtestülete ezt már régebben elfogadta, december 12-én megtartották az ünneplés beiktatását.

Taglicht Náthán. A dohányuccal zsidó templomban elkövetett revolveres merénylet egyik áldozata, Taglicht Náthán több mint kéthónapi szenvedés után meghalt. A szerencsétlen ember állapota eleinte javult, de az utóbbi hetekben annyira rosszabbodott, hogy az orvostudomány már nem tudott rajta segíteni.

Belehalt sérüléseibe a Dohány utcai zsinagóga revolveres merénylőjének második áldozata is. 1931. április harmadikán történt, hogy a hívekkel zsúfolt Dohány utcai zsinagógába behatolt egy megbomlott agyú ember, Zatlóka Emil mérnök és revolveréből több lövést adott le. A borzalmas merényletnek két súlyos sebesültje volt: Roth Jenő 17 éves aranyműves és Taglicht Náthán 61 éves kereskedő. Júniusban a VIII. ker. templomkörzet elnöksége és előljárósága megemlékezett Taglicht Náthán elhunytáról és elhatározta, hogy a hátramaradt családtagoknak segítségére lesz.

1931.05.17-én választották meg a VIII. kerületi templomkörzet új vezetőségét. Elnök ismét Weisz Márk, alelnök Zimmermann Dezső, Körmöczi Zoltán és Wertheimer Lajos lett. Elöljárókká lettek választva Bienenstock Vilmos, Braun Illés, dr. Breitner Ödön, Kecskeméti Vilmos, Kohn Vilmos, dr. Riegler Bernát, Rózsa Rezső, Szegő Sándor, Weisz Mór és Weisz Mór (Józsefvárosi imaház), dr. Gelencsér Miksa, előadók Erdős Viktor, Várkonyi Gyula és Weinberger Lipót. A pénzügyi bizottság vezetője Wertheimer Lajos, a tanoncotthon vezetője Áron Dezső lett.

1931.06.19-én Szerdahelyi Jenő (Generali Biztosító) Lajos nevű fiának volt barmicvo avatása a muszaf istentisztelet során. Dr. Scheiber Lajos az avatóbeszédében megemlékezett a barmicvo ifjú néhai nagyapjáról, Szerdahelyi Lajosról.

1931.06.20 A Józsefvárosi Izr. Nőegylet megtartotta évi rendes közgyűlését, melynek népkonyháján naponta 200 szegény étkezhetett. Csergő Hugó dr. mondott buzdító beszédet a nőegylet tagjaihoz, majd Sarbó Vilmosné főtitkár előterjesztette évi jelentését. Ezután megválasztották ismét a nőegylet elnökévé dr. Hajdú Marcellné, társelnökké dr. Grauer Vilmosné, dr. Riegler Bernátné, Román Ernőné, Rózsa Rezsőné, dr. Ságvári Sándorné, dr. Scheiber Lajosné, Weisz Márkné, Zimmermann Dezsőné, alelnökké dr. Breitner Ödönné, dr. Fischer Jenőné, dr. Körmöczi Zoltánné, Szegő Sándorné, Weil Mórné, dr. Gelencsér Miksáné, Wertheimer Lajosné, ügyvezető alelnökké Csergő Hugó dr.-t, pénzügyi előljáróvá Wechsler Miklósné, főtitkárrá Sarbó Vilmosné, pénzügyi ellenőrré Benedek Dezsőné. Az új tisztikart, valamint a nőegylet munkáját Sarbó Vilmos körzeti főtitkár és Scheiber Lajos dr. körzeti rabbi méltatták meleg szavakkal és ezzel a közgyűlés véget ért.

A VIII. ker. hadirokkantak asztaltársasága december 26-án tartotta évi közgyűlését. Sarbó Vilmos igazgató a VIII. ker. jótékonyági ügyosztály elnöke a kerület csatlakozását jelentette be az asztaltársaság munkájához.

1932. Pesachra a következő VIII. kerületi Pászka elárusító helyeket hirdették: Aggteleki u. 21., Baross u. 105., Dugonics u. 16., Kőrös u. 9., Lujza u. 13. (mészárszék), Nagyfuvaros u. 4., Nagyfuvaros u. 21., Népszínház u. 38. (mészárszék), Rákóczi tér 7. (mészárszék), Teleky tér 5. (Szerdahelyi utcai bejárat), Teleky tér 6. (mészárszék).

A Pesti Izr. Hitközség VIII. ker. templomkörzete 1932. április hó 10-én tartotta kulturális estjét. Dr. Hajdu Marcell, a Pesti Izr. Hitközség elnökhelyettese, a körzet örökös tiszteletbeli elnöke, nyitotta meg az estet. Az ősi zsidó tradíciókhoz való töretlen ragaszkodás jelentőségét emelte ki, dr. Scheiber Lajos körzeti rabbi előadását figyelemmel hallgatta a közösség. Bokor Ernő szaválata után dr. Körmöczi Zoltán h. elnök, a kultúrbizottság elnöke zárta az estét.

1932. júliusában a józsefvárosi zsidóság színe-java gyűlt össze Wertheimer Lajos házában, hogy a Hitközségi Párt programját meghallgassa. A pesti hitközség elnökén és számos előljáróján kívül ott látták Kramer Miksát, a Chevra Kadisa elnökét és a Chevra előljárói karát is. Wertheimer Lajos üdvözölte a megjelenteket és közölte, hogy Braun Illés, Kohn Sámuel előljáró, valamint Braun Vilmos igazgató és Freund Dezső építész vezetésével immár 25 józsefvárosi zsidó képviselő csatlakozott a Hitközségi Párthoz, akik elégedetlenek az eddigi Hajdú Marcell-féle vezetéssel és Stern Samut kívánták támogatni. Braun Vilmos, Freund Dezső és Reisz Gyula jelentették ki, hogy Stern Samu pártjához csatlakoznak, mert benne látják az igazi zsidó vezetés garanciáit. Stern Samu elnök beszédében világította meg a józsefvárosi képviselői tagok előtt a Hitközségi Párt céljait.

Az Országos Izraelita Iroda elnökválasztását megelőző hetekben budai Goldberger Leó, Stern Samu ellenjelöltje, előljárói tisztjéről lemondott és példáját csakhamar követte Kaszab Elemér és Vida Jenő is. A Pesti Izr. Hitközség a lemondott előljárók helyébe dr. Barna Károly ügyvédet, Blum Ödön ny. tanácsost, Kálmán Henriket, az Angol Magyar Bank

vezérigazgatóját, Lédermann Mór nagykereskedőt, Magyar Bertalan nagyiparost és Rosenák Miksa egészségügyi főtanácsost választották meg.

A választási küzdelem sok szó esett a józsefvárosi képviselőtestületi tagok magatartásáról. Ellenzéki oldalról hangoztatták, hogy Józsefváros *"mint egy ember"* áll Hajdú Marcell mellett. De Wertheimer Lajosnak és társainak a 45 józsefvárosi képviselőtestületi tagok közül sikerült 30-at átcsábítani a Hitközségi Párt szavazó táborához.

Az 1932. évi főünnepeken a Nagyfuvaros-utcai templomban Stern Sándor és Spitzer Jakab kántorok funkcionáltak.

Október 30-án, vasárnap délelőtt 9 órakor, a Nagyfuvaros-utca 4. sz. alatti Talmud Tórára 9-12 között lehetett beiratkozni. A Talmud Tóra 3 tagozatú: kezdők (liturgia), középsők (Bibliafordítás) és felsők (Talmud).

1932. október 30-án Miglitzner Simon és Haar Jakab és neje gyermekei, Margit és Viktor a Nagyfuvaros utcai izraelita templomban tartották egybekelési ünnepélyüket.

1932. novemberében megtörténi az országos elnökválasztás is. Stern Samu udvari tanácsost, a VI. izr. községkerület és a pesti izr. hitközség elnökét országos elnökké választották. Így az ország összes neológ hitközségét összefogó ernyőszervezet, a Magyar Izraeliták Országos Irodája (MIOI) elnöke is lett. Mint a neológ irányzat vezetője a többséghez hasonlóan csupán vallásnak és nem nemzetiségnek tekintette a zsidóságot, ellenezte a cionizmust ("Mózes-hitű magyar"). Dr. Hajdú Marcell helyett Nagy Andort választották meg a Pesti Izr. Hitközség egyik alelnökének.

A VIII. kerületi "Haladás" imaház november 18-án és 20-án ünnepi istentisztelet és díszközgyűlés keretében ünnepelte meg a templom fennállásának 75 éves, továbbá Bienenstok Vilmos elnök működésének tízéves jubileumát és hetvenéves születésnapját. A VIII. ker. templomkörzet küldöttsége Weisz Márk körzeti elnök vezetésével jelent meg. Az istentiszteletet Fischer Vilmos rabbi beszéde és Goldstein Jakab kántor gyönyörű egyházi énekszámai tették szép ünnepé. Dr. Schreiber Lajos körzeti főrabbi tartott szívbemarkoló beszédet.

1932. december hó 25-én Nóth Ábrahám és neje, szül. Krauzmann Augusztá tórát adományozott a Luther-utca 4. szám alatti Haladás Imaház részére. A gyönyörűen megírt tórának még hiányzó betűit egész délelőtt írták az ünnepelt vejének, Rosenfeld Márton lakásán, akit a józsefvárosi körzetből tömegesen kerestek fel, hogy az írás micvájában részt vegyenek. Nagy menet élén indult el Nóth Ábrahám a lakásáról a tórával, a hittestvérek útközben tömegesen csatlakoztak. A templom épületének kapujában Fischer Vilmos rabbi vezetésével a templom előljárósága 8 tórával várta az új tórát, mellyel chupo alatt vonultak be a zsúfolásig telt imaházba. A körzet részéről Weisz Márk elnök, Wertheimer Soma előljáró és Sarbó Vilmos főtitkár jelent meg. A szertartást Goldstein Jakab kántor vezette be gyönyörűen előadott zsolttáraival, majd Goldner Jenő előljáró köszöntötte az elnökség nevében Nóth Ábrahámot, aki e gyönyörű aktusban életének leghőbb vágyát látta teljesülni. Fischer Vilmos rabbi áldását adta az ünnepeltre és családjára, hogy a Mindenható őt és családját örömben és boldogságban igen sokáig éltesse. A szép ünnepélyt az 5 éves Fischer Gitl Mimikának, Fischer Vilmos rabbi kisleányának előadása zárta, aki a "Veszélyben a tóra" című költeményt mondta el. Ezekben az években hitközségi előljáró is volt lakhelyén, a Józsefvárosban síógárdi Zöld Márton (1865.04.25-1946.11.22), az egykori 308. honvéd gyalogezred parancsnoka, későbbi tábornok, aki rangját a Horthy-hadseregben is megtartotta. Teljes tábornoki egyenruhában járt a Nagyfuvaros utcai zsinagógába. A Józsefvárosi Demokrata Körben dr. Hajdú Marcell, Weisz Márk, Weiller Ernő, Braun Vilmos, Wertheimer Lajos, Körmöczy Zoltán, Guttmann Ignác és Zimmermann Dezső mellett síógárdi Zöld Márton (*Grünhut Mórítz*) tábornok is rendszeresen részt vett.

Siógárdi Zöld Márton és sírhelye a Kozma utcában

TEMLÓMI IMAIDŐK

2022. márc. 12. – márc. 19.

	Reggel	Este
11. péntek	7,00	17,30
12. szombat	8,00	17,45
13. vasárnap	8,00	17,30
14. hétfő	8,00	17,30
15. kedd	8,00	17,30
16. szerda	7,00	17,30
17. csütörtök	7,00	17,30
18. péntek	7,00	17,45

márc. 12. szombat: Sábát Záchor

márc. 16. szeda: Eszter böjtje

Vége: 18,21

márc. 17. csütörtök: Purim

márc. 18. Péntek: Susán Purim

Megilla olvasás:

márc. 16., szerda 17,30 és

márc. 17., csütörtök, a reggeli imádkozás keretében.

Gyertyagyújtás legkésőbbi

időpontja BP.-en:

márc. 11. péntek 17,25

márc. 18. péntek 17,35

Szombat kimenetele:

márc. 12. szombat 18,31

márc. 19. szombat 18,41

JÖVEDELEMADÓJA 1+1

SZÁZALÉKÁT,

AMENNYIBEN KÖZÖSSÉGÜNKET
SZERETNÉ TÁMOGATNI, AZ ALÁBBI
ADÓSZÁMOKRA TUDJA ÁTUTALNI:

TALMUD-TÓRA ALAPÍTVÁNY:

197 00289-2-42

MAZSIHISZ:

0358

ESEMÉNYEK

Közösségünk tagja, Szinetár Péter, idősödő kora ellenére úgy döntött, hogy teljes értékű zsidóvá szeretne válni és ennek érdekében megcsináltatta a brisz milót. Az Izraelből érkezett ortodox rabbi, aki a végezte a műveletet, nevet is adott neki, és a következő sabszkor felhívtuk a Tórához. Ebből az alkalomból kiddust adott, és megköszönte mindenkinek, akik segítették őt ebben a folyamatban.

A múlt heti anyagtorlódás miatt most köszönjük meg Garai Róbert küldöttünknek, hogy édesanyja Jahrzeitja után sabszkor hozzájárult a kiddushhoz.

Ezen a héten volt Streit Nátán 8. születésnapja, melyhez gratulálunk, és jó egészséget kívánunk neki és az egész családnak. Bis Hundert und Zwanzig! MÁZÁL TOV Nátán!

Badacsonyi Ferencné – Joli néni adománnyal járult hozzá Zsinagógánk működéséhez, fenntartásához, mivel beteg gyermeke felgyógyulásáért és az eltávozott szereteteiért folyamatosan imádkozunk közösségünkben.

Kiadja: Nagy Fuvaros utcai Templomkörzet

✉ Budapest. 1084 Nagy Fuvaros utca 4.

☎ 334 27 31

✉ nagyfuvaros@gmail.com

Felelős kiadó: Streit Sándor

Szerkesztő: Andrassy Béla

ZÁJIN ÁDÁR HALVACSORA

A hagyományoknak megfelelően körzetünk az idén is megtartotta Mózes halálának és születésének emlékére a Zájin Ádár Halvacsorát.

Streit Sándor, a körzetünk elnöke mondta a köszöntő beszédet, utána Chájim Shaul Glitzenstein rabbi adott az alkalomhoz illő tanítást.

Megemlékeztünk az elmúlt egy évben elhunyt hittestvéreinkről is. Az elnök felsorolta a neveket és külön visszaemlékezett néhány eltávozottra, kiemelve érdemeiket.

Köszönjük mindenkinek, akik segítettek az est zavartalan lebonyolítását!

MEGHÍVÓ

PURIM-PARTYRA

Szeretettel meghívunk minden érdeklődőt a március 16-án szerdán a 17,30 órakor kezdődő imádkozásra, valamint az utána tartandó Megilla-olvasásra valamint a purimi ünnepségünkre!

A Purim-party keretében sok finom étellel-itallal traktáljuk vendégeinket!

A jókedv és vidámság garantált!

A körzet és Chájim Shaul Glitzenstein rabbi mindenkit szeretettel vár a Purim-partira!

HELYREIGAZÍTÁS:

Az Emberbarát március 4-i számában félreérthető Kaszab Aladár temetésének helyszíne.

Helyesen: Kaszab Aladár (1868-1929) síremléke a Salgótarjáni úti temető, Családi sírbolt, Nyugati fal, Dízsor I., 3.számon, Felesége Weizkopf Józsa (1874-1960) ugyanott a [4.sz.](#) sírhelyen található.